

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

Měnová politika a vývoj kurzu CZK

Jiří Franz

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá měnovou politikou v zemích tržního hospodářství, měnovým kurzem jako takovým a měnou euro. Kurzové problematice je věnována větší pozornost.

První sekce teoretické části vysvětluje, jaké jsou úlohy a pravomoci centrálních bank s konkrétním uvedením České národní banky. V druhé části je popsáno vše podstatné k měnovému kurzu, jeho režimům, pohybům a vlivu na zahraniční obchod. Jsou definovány dva typy měnového trhu, na kterých se s měnami obchoduje a které stanovují výši kurzu dané měny. Též jsou uvedeny vzájemné vlivy poptávky po určitých statcích na výši kurzu dané měny.

Ústředním tématem analytické části je měna euro. Na začátku jsou uvedeny počátky jeho utváření a podmínky pro jeho přijetí. Toto téma je aktuální i pro Českou republiku. Kromě přínosů, rizik a názorů odborníků je zmapována i aktuální vůle českých politických představitelů a plnění konvergenčních kritérií. Autor provedl makroekonomické srovnání se Slovenskou republikou, která euro přijala v roce 2009. Následující kapitola řeší současný stav eurozóny. Poslední kapitolou analytické části a zároveň celou bakalářskou práci zakončí srovnání české koruny s americkým dolarem a eurem.

Klíčová slova

Monetární politika, centrální banka, kurz, kurz fixní, kurz plovoucí, kurz nominální, kurz reálný, eurozóna, euro, maastrichtská kritéria.

Cíl práce a metodika

Cílem této práce je objasnit problematiku zavedení jednotné měny euro v České republice. Práce konkretizuje jednotlivé přínosy a náklady, které s sebou případná změna přinese. Bude řečeno, zda Česká republika plní podmínky ke vstupu do eurozóny a také kdy by mohlo k přijetí eura dojít. Práce odpoví na otázku, nakolik přechod k této měně ovlivnil ekonomiku Slovenské republiky. V závěru budou zhodnoceny výsledky, které vyplynou z analyzovaných dat.

Odborná knižní literatura bude použita zejména v Teoretických východiscích k objasnění nezbytných pojmů. Internetové stránky budou využity primárně ke zjištění současných postojů předních politických představitelů a vyhlídek do budoucna. Aktuální makroekonomická čísla a oficiální prohlášení poskytnou webové stránky, které jsou přímo k těmto věcem pověřeny, či je již mnoho let seskupují. Pro lepší názornost je použit software Microsoft Excel k tvorbě vlastních tabulek, schémata a grafy jsou převzaty z uvedených zdrojů. Průběžné citace jsou očíslovány horním indexem, který odkazuje na použitý zdroj, uvedený ve spodní části stránky. Veškerá monografie a webové stránky, které autorovi sloužily k vypracování této bakalářské práce, jsou uvedeny v Seznamu použité literatury.

Závěr

V první řadě je důležité uvést, že Česká republika se spolu se vstupem do Evropské unie smluvně zavázala přijmout společnou měnu euro. V obecné rovině je třeba z tohoto faktu vycházet. Existují názory z řad odborníků, že Česká republika se ke vstupu do takto fungující eurozóny vstoupit nezavázala. Nutno potvrdit, že tato tvrzení stojí na pravdivých základech. Jako argument je použit např. změna pravidel záchranného mechanismu za chodu Evropské unie. Podle některých neplnilo Řecko podmínky již před vstupem do eurozóny. Problémy této země způsobily eurozóně problémy a vypořádává se s jejími důsledky dodnes.

Očekávané přínosy pro Českou republiku je odstranění transakčních nákladů, která zapříčiní větší konkurenci na trhu a spolu s rozšiřování produktů i vyšší důraz na jejich kvalitu. Snížení těchto nákladů s sebou nese vyšší konkurenceschopnost zahraničního obchodu zejména v rámci zemí eurozóny. Vzhledem k hlavním obchodním partnerům České republiky, kterými jsou její sousední země a euro zavedly (s výjimkou Polska), je přínos v tomto ohledu velmi pravděpodobný. Růst zahraničního obchodu má přímý vliv na výši Hrubého domácího produktu. Dalším přínosem bude odstranění kurzového rizika. Podniky obchodující se zahraničím se již nebudou muset v bankách jistit proti výkyvům kurzu měny, která má vliv na výsledek hospodaření. ČR může též očekávat příliv zahraničních investorů.

Za rizika se považují zejména náklady na účast v záchranném mechanismu pro zadlužené země eurozóny a jednorázové náklady v rámci příprav na zavedení eura. Druhým uváděným negativem je ztráta měnové suverenity země a znemožnění ovlivňovat ekonomiku země pomocí monetární politiky. Inflace po zavedení eura byla sice potvrzena, avšak ne v závratné míře.

Jako jedna z krajních variant pro Českou republiku je držení se modelu Švédska, kde proběhlo referendum o vstupu do eurozóny. Občané se vyslovili proti a vláda je respektovala. Návrh na referendum v ČR proběhl v únoru tohoto roku a senát jej následně zamítl. Vyjednání si výjimky (tedy aby k zavedení eura nemuselo nikdy dojít), by znamenalo náročný a dlouhodobý proces. Případné opuštění eura a návrat k původní měně taktéž nepřichází v úvahu.

Z analyzovaných dat vyplývá, že by Česká republika měla jednotnou měnu euro zavést. Makroekonomické srovnání ekonomiky Slovenska a ČR v letech 2005-2014 ukázalo, že HDP roste rychleji v SR než v ČR, přičemž nárůst inflace v letech 2009-2014 byl pouze nepatrně vyšší než v ČR. Vstupem do eurozóny roku 2009 Slovensko též zaznamenalo značné oživení zahraničního obchodu. Stejně posílení se dá očekávat i pro Českou republiku vzhledem k tomu, že její obrat zahraničního obchodu je nejvyšší se zeměmi eurozóny.

Česká republika by však neměla vstup do eurozóny uspěchat a měla by počkat, jak se bude vyvíjet stav v Řecku, potažmo v celé eurozóně, a zda dojde k ustálení. Pokud se situace bude příznivě vyvíjet a Řecko dostojí svým závazkům, lze považovat náš vstup za výhodný. Z Řecka se ozývají hlasy, že jejich odchod by spustil „dominový efekt“ a další země by následovaly. Tento názor též sdílí předseda Evropské komise. Vyskytla se však zpráva, že se Evropská centrální banka na odchod Řecka připravuje. Eurozóna by pravděpodobně tento krok ustála, i když by to s sebou přineslo ekonomické následky (podle některých dokonce další ekonomickou recesi). Pro nás, Českou republiku, proto není za těchto podmínek výhodné vstoupit do eurozóny, jelikož není stabilní a byli bychom nuceni vynaložit velké finanční prostředky v rámci podílení se na záchraně zemí před bankrotem. Teprve po vyřešení řecké otázky je možné podnikat další kroky a přípravy uvnitř státu. Konvergenční kritéria jsou plněna, zbývá jen odsouhlasit vstup do Mechanismu směnných kurzů (ERM II). Na současné vládě je, aby zemi do nadcházejících voleb co možná nejlépe připravila po legislativní stránce. Datum přijetí dosud není pevně stanoveno, přední političtí představitelé hovoří o nejbližším možném roce 2020. Shodně se vyjadřuje i Polsko, jehož vstup by byl pro ČR významný, neboť z této země mnoho dováží.

Monografie

- BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- HELÍSEK a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.
- JANÁČKOVÁ, S. *Peripetie české ekonomiky a měny aneb nedejme si vnutit euro*. 1. vydání. Praha: Institut Václava Klause, 2014, 106 s. ISBN 978-80-87806-07-4.
- JANÁČKOVÁ, S. *Peripetie české ekonomiky a měny aneb nedejme si vnutit euro*. 1. vydání. Praha: Institut Václava Klause, 2014, 106 s. ISBN 978-80-87806-07-4.
- JÍLEK, J. *Peníze a měnová politika*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2004, 744 s. ISBN 80-247-0769-1.
- LACINA, L.; ROZMAHEL, P. a kol. *Euro ano/ne?*. 1. vydání. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010, 319 s. ISBN 978-80-87197-26-4.
- PEČÍNKOVÁ, I. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.
- REVENDA, Z. *Centrální bankovníctví*. 3. vydání. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.
- TAUŠER, J. *Měnový kurz v mezinárodním podnikání*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2007, 162 s. ISBN 978-80-245-1165-8.